

Nader onderzoek vleermuizen

**Bestemmingsplanwijziging sporthal Pastoor
Heerkensdreef te Valkenswaard**

projectnummer 0403119.00
concept revisie 00
26 oktober 2015

Nader onderzoek vleermuizen

Bestemmingsplanwijziging sporthal Pastoor Heerkensdreef te Valkenswaard

projectnummer 0403119.00
concept revisie 00
26 oktober 2015

Auteurs

J. Buijks MSc.
drs. L.C. Smitskamp

Opdrachtgever

Gemeente Valkenswaard
Postbus 10100
5550 GA Valkenswaard

datum vrijgave	beschrijving revisie 00	goedkeuring	vrijgave
26-10-2015	Concept	drs. L.C. Smitskamp	drs. ing. V.R. Laracker

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Huidige situatie	1
1.3	Projectvoornemen	3
2	Methodiek	5
2.1	Vleermuizen	5
2.2	Overzicht veldbezoeken	5
3	Resultaten	7
3.1	Bureaustudie	7
3.2	Bevindingen veldbezoeken	8
3.2.1	Vleermuizen	8
4	Conclusies en aanbevelingen	11
4.1	Resultaten onderzoek	11
4.1.1	Vleermuizen	11
4.2	Toetsing Flora- en faunawet	11
4.2.1	Vleermuizen	11
4.3	Conclusie	11
5	Bronnen	13

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In (ruimtelijke) plannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten (Flora- en faunawet). Met andere woorden, in het ruimtelijke ordeningstraject dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. In dit kader is een veldbezoek uitgevoerd op de locatie aan de Pastoor Heerkensdreef te Valkenswaard waar een nieuw sportcomplex gerealiseerd gaat worden. In dit kader wordt (een deel) van het bestaande complex gesloopt (Antea Group, 2015). Uit dit veldbezoek is naar voren gekomen dat het plangebied mogelijk fungeert als vaste rust- en/of verblijfplaats voor vleermuizen. Indien dat het geval is dan heeft de ruimtelijke ingreep mogelijk consequenties voor deze soorten en worden mogelijk verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet overtreden. Om deze reden is geadviseerd om een nader onderzoek uit te voeren naar de functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen. In voorliggende rapportage zijn de resultaten van het nader onderzoek beschreven.

In figuur 1.1 is de ligging van het plangebied ten opzichte van Valkenswaard weergegeven.

Figuur 1.1. Ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van Valkenswaard (Bron: Globespotter, 2014).

1.2 Huidige situatie

Het plangebied is gelegen in het noorden van Valkenswaard aan de Pastoor Heerkensdreef. In de directe omgeving van het gebied liggen verschillende sportvelden. Het gebied ligt aan de grens van de stedelijke bebouwing, met in het zuidwesten een aangrenzende woonwijk. Ten noorden van het plangebied liggen grote delen bosrijk gebied. In figuur 1.2 is de globale ligging van het plangebied weergegeven.

Het plangebied huisvest in de huidige situatie twee voorzieningen: de gymzaal 'Het Gegraaf' in het zuidwestelijk deel van het plangebied en zwembad 'De Wedert' in de rest van het plangebied. Het zwembad bestaat uit een binnenbad en buitenzwembad met duiktoren en ligweide. Het binnenbad is gelegen in de zuidoostelijk hoek van het plangebied. Het buitenzwembad met duiktoren en ligweide met bijbehorende voorzieningen beslaat de rest van het plangebied. In figuur 1.3 is een impressie van het plangebied gegeven.

Figuur 1.2. Luchtfoto van plangebied Pastoor Heerkensdreef (rood omrand) en omgeving.

Figuur 1.3. Impressie plangebied Pastoor Heerkensdreef. (links, bron: Globespotter)

1.3 Projectvoornemen

De gemeente Valkenswaard is voornemens het zwembad 'De Wedert' te renoveren en een multifunctionele sporthal aan het zwembad te bouwen. De spouwmuren van de huidige bebouwing vormen in potentie geschikte vaste rust- en verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen. De nieuwe bebouwing zal deels tegen deze muren aangebouwd worden waardoor deze plaatsen verloren gaan. Tevens fungeert de ligweide binnen het plangebied mogelijk als foerageergebied. In de nieuwe situatie zal dit grotendeels in dezelfde vorm gehandhaafd blijven.

Nader onderzoek vleermuizen

Bestemmingsplanwijziging sporthal Pastoor Heerkensdreef te Valkenswaard
projectnummer 0403119.00
26 oktober 2015 revisie 00
Gemeente Valkenswaard

2 Methodiek

Allereerst zal de methode voor het vleermuisonderzoek besproken worden (paragraaf 2.1). In paragraaf 2.2 is een overzicht gegeven van het doel van de verschillende veldbezoeken, de onderzoeksdata en de bijbehorende weersomstandigheden.

2.1 Vleermuizen

Tijdens het onderzoek is gewerkt volgens de richtlijnen voor het inventariseren van vleermuizen, die zijn opgesteld door het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus; 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' maart 2013.

Tijdens het onderzoek is (gericht) gezocht naar jagende, trekkende en zwermende vleermuizen. Daarnaast is ook gezocht naar paarterritoria en verblijfplaatsen.

De vleermuisdetector is bij het vleermuisonderzoek een onmisbaar apparaat. Met dit apparaat worden de ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar gemaakt. Door verschillen in klank, ritme en andere kenmerken is het mogelijk de verschillende soorten te onderscheiden en de aard van gedrag te bepalen. Er is steeds met twee detectors gewerkt, een Petterson D200 en een Petterson D240x. De D200 was daarbij afgesteld tussen de 20 en 25 kHz en de D240x tussen de 40 en 45 kHz. Op die manier kunnen alle vleermuissoorten, waarvan het voorkomen in Nederland bekend is, worden ontvangen. Met de Petterson D240x detector kunnen tijdens het veldwerk opname worden gemaakt die achteraf geanalyseerd kunnen worden met behulp van het programma Batsound. Vooral voor de soorten van het geslacht *Myotis* is dit noodzakelijk om tot een zekere determinatie te komen.

2.2 Overzicht veldbezoeken

Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om een vleermuisonderzoek verspreid (met tussenpozen) over het actieve seizoen van vleermuizen uit te voeren. Om deze reden is in 2015 verspreid onderzoek uitgevoerd in de periode van juni tot en met september. Hieronder worden de meest belangrijke functies in het leefgebied en de bijbehorende perioden uiteengezet.

Zomer- en kraamverblijven van vleermuizen

In de periode 15 mei – 15 juli 2015 is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van zomerverblijven en kraamkolonies. Deze inventarisatie bestaat uit twee avondbezoeken en één ochtendbezoek (zie tabel 2.1).

Paarverblijven en zwermplaatsen van vleermuizen

In de periode 15 augustus – 1 oktober 2015 is het project gebied onderzocht op de aanwezigheid van paarverblijven en zwermplaatsen van vleermuizen. Hiertoe zijn twee inventarisaties van twee uur uitgevoerd, één in de ochtend en één in de avond (zie tabel 2.1).

Tabel 2.1. Overzicht tijdstip en omstandigheden veldbezoeken vleermuisonderzoek.

Datum	Tijd	Gemiddelde temperatuur	Wind	Bewolking
13-06-2015	03:20 – 05:20	14°C	3	Half tot zwaar bewolkt
02-07-2015	21:55 – 23:55	22°C	3	Half bewolkt
21-07-2015	21:40 – 23:40	19°C	3	Half tot zwaar bewolkt
27-08-2015	00.00 – 02.00	14°C	3	Zwaar bewolkt
24-09-2015	03.30 – 05:30	11°C	3	Zwaar bewolkt

Vliegroutes en foerageergebied

Het inventariseren van vliegroutes en foerageergebied heeft simultaan met de overige vleermuisinventarisaties plaatsgevonden. Vliegroutes en foerageergebieden zijn op kaart worden ingetekend. Voor een volledig beeld zijn hierbij zowel ochtendronden als avondronden uitgevoerd.

Winterverblijven

Ten behoeve van het onderzoek naar winterverblijven van vleermuizen is tijdens de inventarisaties in de paarperiode aandacht besteed aan het middernachtzwermen van vleermuizen bij potentiële winterverblijven.

Gedurende de veldbezoeken is het onderzoeksgebied te voet doorkruist, zodanig dat een gebiedsdekkende inventarisatie werd verkregen.

3 Resultaten

3.1 Bureaustudie

Het onderzochte plangebied bevindt zich in een omgeving waar volgens de meest recente verspreidingsgegevens de in de onderstaande tabel (tabel 3.1) genoemde vleermuissoorten in theorie waargenomen kunnen worden (Bron: Telmee.nl 2010-2015).

In de tabel staat per soort weergegeven hoe ze het landschap gebruiken, waar verblijfplaatsen aangetroffen kunnen worden en de status van voorkomen in Nederland.

Tabel 3.1. Schematische weergave van het landschapsgebruik door vleermuizen.

Soort	Licht jachtgebied	Licht vliegroute	Verblijfplaats in bomen	Verblijfplaats in gebouwen	Status
Bosvleermuis					ZZ
Franjestaart					Z
Gewone dwergvleermuis					A
Gewone grootoorvleermuis					VA
Grijze grootoorvleermuis					VA
Ruige dwergvleermuis					VA
Rosse vleermuis					VA
Watervleermuis					A

Legenda	
	De vleermuissoort is niet gevoelig voor licht in het jachtgebied en/of op de vliegroute. De vleermuissoort foerageert/migreert ook in lichte plaatsen.
	De vleermuissoort is gevoelig voor licht in het jachtgebied en/of op de vliegroute. De vleermuissoort foerageert/migreert op donkere plaatsen.
	De vleermuissoort heeft een verblijfplaats in bomen.
	De vleermuissoort heeft een verblijfplaats in gebouwen.
A = algemeen, VA = vrij algemeen, Z = zeldzaam, ZZ = zeer zeldzaam.	

3.2 Bevindingen veldbezoeken

3.2.1 Vleermuizen

De bevindingen van het vleermuizenonderzoek staan hieronder per type onderzoek weergegeven. Afsluitend zijn de resultaten van het onderzoek op kaart weergegeven (zie figuur 3.1).

In totaal zijn in het plangebied en omgeving de onderstaande soorten aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*
- Laatvlieger *Eptesicus serotinus*.

De overige in de tabel (tabel 3.1) genoemde soorten zijn niet in het plangebied of de directe omgeving daarvan aangetroffen.

Per onderzochte functie (zie ook definities in het kader in figuur 3.2) wordt hieronder het gebruik van het plangebied door de aangetroffen soorten nader toegelicht.

Zomer- / kraamverblijven

Binnen het plangebied zijn geen zomerverblijven of kraamkolonies van vleermuizen waargenomen. In deze periode (mei-juli) zijn binnen het plangebied foeragerende laatvliegers en foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen (zie figuur 3.1). De in het plangebied foeragerende individuen van de laatvlieger arriveren circa een half uur na zonsondergang vanuit het oosten. De foeragerende individuen van de gewone dwergvleermuis arriveren circa een kwartier na zonsondergang in het plangebied. De individuen verlaten circa een half uur voor zonsopkomst het plangebied.

Paarverblijven / zwermplaatsen

Binnen het plangebied zijn geen paarverblijven waargenomen. In de paartijd (augustus-september) is echter wel baltsgedrag van de gewone dwergvleermuis waargenomen. De individuen hebben verder geen binding met het plangebied. Tevens zijn foeragerende individuen waargenomen. Deze individuen verlaten het plangebied circa een half uur voor zonsopkomst. (zie figuur 3.1)

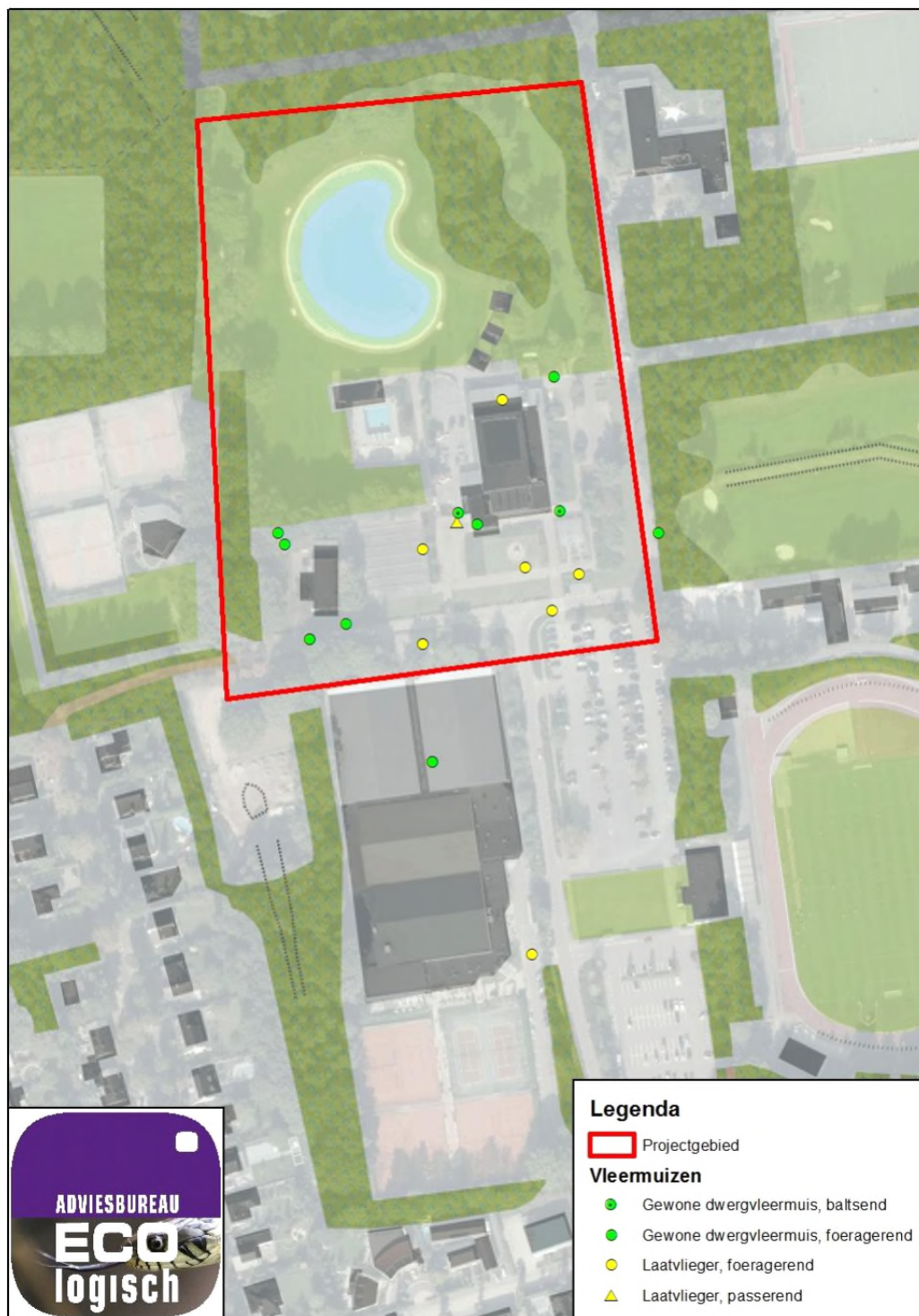
Winterverblijven

Tijdens de inventarisaties in het najaar zijn geen nachtelijke zwermactiviteiten van vleermuizen bij potentiële winterverblijven waargenomen.

Foerageerzones / vliegroute

Binnen het plangebied zijn geen vliegroutes van vleermuizen waargenomen. Enkele individuen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger maken gebruik van het plangebied als foerageerzone, met name aan de zuidkant van Zwembad de Wedert.

Er zijn geen vaste vliegroutes van grote aantallen vleermuizen waargenomen. Echte overduidelijke vliegroutes waarbij met een zekere regelmaat vleermuizen passeren zijn niet gevonden.

Figuur 3.1. Verspreiding (en gebruik) vleermuizen in en nabij het plangebied tijdens de veldbezoeken in de periode juli – september 2015.

Verblijfplaatsen/zwermgedrag

Vleermuizen gebruiken gedurende het jaar meerdere typen voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen. Dit zijn zomerverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen, kraamverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen.

Foerageergebied

Gebied waarbinnen een soort foerageert. Een foerageergebied is van essentieel belang voor het functioneren van de verblijfplaats wanneer er geen alternatieve foerageergebieden zijn om de eventuele aantasting ervan op te vangen.

Vliegroutes

Vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied, waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt. Een vliegroute is essentieel wanneer er geen goede alternatieve vliegroute is om vanuit de verblijfplaats het betreffende foerageergebied te bereiken dan wel dat er wel een alternatieve vliegroute is, maar het gebruik hiervan kost vergeleken met de originele vliegroute teveel energie (te ver omvliegen of te onbeschermt).

Paarterritoria

Territorium waarbinnen een mannelijke vleermuis baltst en deze verdedigt tegen andere mannetjes. Binnen een paarterritorium ligt de paarverblijfplaats.

Baltsroep

Sociaal geluid (roep) dat mannelijke vleermuizen gedurende de paartijd produceren met de functie om vrouwtjes te lokken en andere mannetjes af te weren. De baltsroep kan bestaan uit een werfroep en contactroep.

Baltslocatie

Een locatie waar de functie baltsen is en geen paarterritoria of paarverblijfplaatsen worden waargenomen.

Figuur 3.2. Definities belangrijke functies in het leefgebied van vleermuizen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Resultaten onderzoek

4.1.1 Vleermuizen

Tijdens het onderzoek in de periode juli tot en met september 2015 zijn in het plangebied aan de Pastoor Heerkensdreef te Valkenswaard twee vleermuissoorten waargenomen:

- Gewone dwergvleermuis
- Laatvlieger.

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn in het plangebied niet aangetroffen. In het plangebied zijn tevens geen vliegroutes aangetroffen. Paarverblijfplaatsen zijn niet vastgesteld. Bij de inspectie van het gebied bij daglicht zijn geen sporen (uitwerpselen, afgebeten insectenvleugels e.d.) gevonden die aan vleermuizen toegekend kunnen worden.

In het plangebied wordt niet veel en willekeurig gevoerd door vleermuizen. Van een druk bezochte (essentiële) foerageerplek is geen sprake.

4.2 Toetsing Flora- en faunawet

4.2.1 Vleermuizen

In het plangebied zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. In het plangebied zijn echter wel foeragerende vleermuizen aangetroffen.

In het plangebied zijn baltsende mannetjes van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Baltsende gewone dwergvleermuizen hebben geen vaste baltsplek, maar zijn mobiel. Roepende mannetjes hebben dus in de nabijheid een territorium en paarverblijfplaats. Paarverblijfplaatsen behoren tot de vaste rust- en verblijfplaatsen en zijn volgens de Flora- en faunawet beschermd. Binnen het plangebied van voorliggend voornemen zijn dergelijke verblijfplaatsen echter niet aangetroffen. Het is dan ook niet te verwachten dat de voorgenomen werkzaamheden leiden tot een verstoring van een (beschermd) paarverblijfplaats.

Foerageergebied is beschermd als het van essentieel belang is voor het in stand houden van een vaste verblijfplaats. Dit is het geval als bij het verdwijnen van het foerageergebied de verblijfplaats ook zou verdwijnen. Echter, het plangebied wordt niet intensief gebruikt als foerageergebied. Daarnaast is in de directe omgeving voldoende alternatief en vergelijkbaar foerageergebied aanwezig. Er wordt door het voornemen geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen aangetast.

4.3 Conclusie

Op basis van het uitgevoerde vleermuisonderzoek kan in alle redelijkheid worden gesteld dat de voorgenomen plannen weinig of geen invloed zullen hebben op de vleermuisactiviteiten die zijn vastgesteld binnen het plangebied. Voor wat betreft vleermuizen zijn er geen belemmeringen te verwachten ten aanzien van de Flora- en faunawet.

Nader onderzoek vleermuizen

Bestemmingsplanwijziging sporthal Pastoor Heerkensdreef te Valkenswaard
projectnummer 0403119.00
26 oktober 2015 revisie 00
Gemeente Valkenswaard

5 Bronnen

Antea Group, 2015. Natuurtoets bestemmingsplanwijziging, Sporthal Pastoor Heerkensdreef te Valkenswaard. 01 juni 2015 eerste revisie.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. 06 - 20606920
E. luc.koks@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2015

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.